

HAVET 2015/2016

Pressmeddelande 2016-05-23

Ny rapport om tillståndet i havet:

Så mår Östersjön

I morgon lanseras Havet 2015/2016, på Havs- och vattenforum i Göteborg. Rapporten ger den mest aktuella beskrivningen av miljösituationen i våra svenska havsområden.

Forskare ska märka Östersjötorskar för att bättre uppskatta bestånden

Östersjötorsken är mager, har mer parasiter och beståndet bedöms ha minskat kraftigt mellan 2011 och 2014. Just beståndsuppskattningar är grunden för vetenskapliga råd om hållbart fiske. Samtidigt är det svårt att bedöma bestånden och för två år sedan underkände internationella havsforskningsrådet ICES metoderna som användes för beståndsuppskattning av torsk i Östersjön.

Storleken på det östra torskbeståndet kunde inte uppskattas korrekt med traditionella metoder för bestämning av storlek, ålder och tillväxt. Dessutom visade analyser av hur torsk förflyttar sig att tidigare uppskattningar inte stämde. Även uppgifterna om yrkesfiskets fångster var osäkra. Under 2016 startar därför ett antal länder runt Östersjön ett forskningsprojekt med målet att märka stora mängder torskindivider. Återfångst av märkta torskar ska ge pålitlig information om tillväxt och ålder, hur torsken rör sig mellan områden och indirekt även säga hur stort fisketrycket är.

Saltvatteninflöde hjälpte inte – Östersjöns syrenivåer alarmerande låga

I december 2014 skedde ett mycket stort inflöde av salt och syrerikt vatten till Östersjön från Kattegatt. Inflödet var ett av de största sedan mätningarna startade i slutet av 1800-talet.

– Dessvärre räckte inte syret i saltvatteninflödet för att syresätta Egentliga Östersjöns djupa botten, säger Carl Rolff, miljöanalytiker vid Havsmiljöinstitutet.

Preliminära beräkningar visar att 16 procent av botten i Egentliga Östersjön inklusive Finska viken och Rigabukten helt saknar syre, medan 29 procent av dessa botten är utsatta för syrehalter som gör det svårt för de flesta djur att klara sig. För att en betydande förbättring av syresituationen ska ske krävs ytterligare kraftiga inflöden av salt, syrerikt vatten från Västerhavet.

Minsta havsisutbredningen i modern tid i Östersjöregionen inte sedan 1930-talet har havsisutbredningen i Östersjöregionen varit så liten som under vintern 2014/2015, då den istäckta havsytan var mindre än hälften så stor som den brukar vara. Isutbredningen var 2014/2015 endast cirka 40 procent av en lindrig isvinter och cirka 20 procent av en svår isvinter och endast 10 procent av

HAVET 2015/2016

Pressmeddelande 2016-05-23

maximal isutbredning som dock är mycket sällsynt. Från 1940-talet och framåt har inga vintrar haft lika liten havsisutbredning som 2014/15. Havsisens utbredning kommer med all sannolikhet att minska i varmare klimat.

Trendbrott: minskande halter av några nya miljögifter i sjöfågel

Provtagning av sillgrisslors ägg på Stora Karlsö utanför Gotland har länge visat på ökande halter av flera miljögifter. Nu visar dock resultat från miljöövervakningen att halterna av det bromerade flamskyddsmedlet HBCDD (hexabromocyclododekan) och det perfluorerade ämnet PFOS (perfluorooktan sulfonat) minskat i sillgrisslornas ägg de senaste tio åren. Några av de mest miljöskadliga, långlivade och välanvända föroreningarna i de här ämnesgrupperna har börjat fasa ut ur samhället och minskningen i sillgrisslornas ägg är ett bevis på att konkreta åtgärder kan ge miljöförbättrande effekter i naturen. Andra mindre långlivade, men ändå miljöskadliga perfluorerade ämnen fortsätter dock att öka i Östersjöns sillgrisslor.

Främmande havsborstmaskar har minskat i antal

Tre arter havsborstmaskar av släktet *Marenzelleria* upptäcktes i slutet av 1980-talet i södra Östersjön. De är främmande arter för svenska vatten och påträffades ofta längs fartygsleder. De är tåliga för syrebrist och ökade mycket snabbt i utbredning och individantal och kom snart att bli de dominerande bottenlevande organismerna på många lokaler. Runt år 2011-2012 var de som mest talrika och kunde på vissa håll bli så många som 5 000 individer per kvadratmeter.

– Miljöövervakningens resultat visar att den invasiva havsborstmasken *Marenzelleria* nu har slutat öka och även börjat minska i vissa områden i Egentliga Östersjön, säger Joakim Hansen, miljöanalytiker vid Havsmiljöinstitutet.

År 2014 var tätheterna av *Marenzelleria*-maskar i stort sett desamma som 2007. Hur artens varierande utbredning påverkar andra organismgrupper är fortfarande relativt okänt.

Havet 2015–2016 presenteras den 23 maj på Havs- och vattenforum i Göteborg.

Rapporten är gratis, och kan läsas, laddas ner eller beställas på www.havsmiljoinstitutet.se/havet2015-2016

FÖR MER INFORMATION:

Havsmiljöinstitutet

Per-Olav Moksnes, Göteborgs universitet,
tel: 073-25 76 224
e-post: per.moksnes@havsmiljoinstitutet.se

Johan Wikner, Umeå universitet,
tel: 090-786 79 80, 070-34 27 782
e-post: johan.wikner@havsmiljoinstitutet.se

Marie Svärd, redaktör, tel: 031-786 37 27
e-post: marie.svard@havsmiljoinstitutet.se

Havs- och vattenmyndigheten

Gunilla Ejdung, tel: 010-698 62 88, 072-23 95 505
e-post: gunilla.ejdung@havochovatten.se

Naturvårdsverket

Tove Lundeberg, tel: 010-698 16 11
e-post: tove.lundeberg@naturvardsverket.se

FAKTA OM HAVET 2015/2016

Rapporten Havet 2015/2016 samlar de senaste resultaten från miljöövervakning i samtliga svenska havsområden; Bottniska viken, Egentliga Östersjön och Västerhavet. Havsmiljöinstitutet tar fram en sammanfattande beskrivning av miljötillståndet och sammanställer rapporten. Havet 2015/2016 ges ut av Havsmiljöinstitutet i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket, som finansierar den nationella miljöövervakningen.

Rapporten kan laddas ned eller beställas kostnadsfritt på www.havsmiljoinstitutet.se, samt laddas ner på www.havochovatten.se och www.naturvardsverket.se